

Az utak elválnak

Így ért tragikus végéhez a lenyűgöző millerita mozgalom, már ami eredeti elképzelését illeti. A Nichol által alkalmazott hasonlat szerint a nagy folyó megszűntette előrehaladó áramlását és szétszóródott, mint egy folyó szívdótt fel a sivatag perzselő homokjában. Itt van az ő írásos ábrázolása:

„Az egykori, sebesen hömpölygő folyam száraz, fel nem térképezett sivatagba ért. A csalódás tűző napja égette, és a nevetségesség égető szele fújt minden oldalról. A folyó hirtelen elvesztette sebességét. Nem volt lendülete hozzá, hogy új medret vágjon ezen az új, kiszáradt földön. A nap és a szél gyorsan kezdte tönkretenni ezt az irányítatlan víztömeget, mely most sekélyen áradt szét a széles területen. Míg a középponti folyó többé-kevésbé jól meghatározott volt, a kisebb folyók, melyek gyakran miniatűr holt tengerekben végződtek, ahol a pangás és párolgás hamar elvégezték munkájukat. Valóban, a valamikori nagy folyó jelentős része elpárolgott a csalódás perzselő napja hatására, végül visszatért a forrásokhoz ahonnan jött, a vallásos világ más folyóiba.”¹

A további fejleményeket a III. részben fogjuk leírni. De 1845 áprilisában az Albany Konferenciát utolsó kísérletként összehívták, a Millerita Mozgalom összetartására. Azonban a vezetőknek csak egy részét vonzotta ez. Nehéz idők előtt álltak. Az adventi várakozás alatt nem lett rendelkezés az egyházi rendről, vagy olyan fegyelmzés, amely vissza tudott volna tartani bizonyos engedetlen elemeket, mely pestisként támadt a mozgalom maradványaiból. A zavar és megosztás elkerülhetetlen volt, és a mozgalom maradványa 3 részre szakadt:

(828) (1) A nagyobb csoport, mely az Albany-i Konferenciával állt kapcsolatban, és melyből az azóta megszűnt Evangéliumi Adventisták léptek ki, és amelyből a még életben maradt Advent Keresztény szervezet ágazott el; (2) a szélsőségesek kis csoportja elszakadt a többitől, de hamarosan kiégtek a fanatizmusuk miatt, néhány éven belül eltűntek; és (3) még egy másik csoport, mely nem társult az Albany Konferenciával – és ezek nem tévesztendőek össze a szélsőségesekkel – akik nemsokára szombatünneplők lettek a gyakorlatban, és idővel a Hetednapi Adventista Egyház fejlődött ki belőlük. Most kövessük nyomon e szakadás folyamatát.

I. A kezdeti zavar uralkodóvá válik

A csalódás után a vezetők nagyon feszültek voltak a véleményekben bekövetkezett zavar miatt. I. E. Jones írta abban az időben:

„Az atyafiak minden elképzelhető feltevést megragadtak, hogy összeegyeztessék a mozgalmat a hetedik hónap tizedik napjával vagy október 22-vel

„Bár magunk között páratlanul nevetséges, fájdalmas és veszélyes a dolgok állása, mégsem annyira, amint az jelenleg ellenségeink soraiban van. Ki ne gondolna a végtelen vélemények sokszínűségére, köztük a próféciaakra, engesztelésre, szabad akaratra, keresztségre, megtérésre és minden bibliai igazságra, nem is beszélve az [advent] mozgalom elhagyására való kísértésre: „Kihez forduljunk?...

„Óh, én haza vágyom. Otthon; édes, édes otthon. De, türelem lelkem.”²

Millert mélyen nyugtalanította ez a viszálykodás, és felhívást intézett a millerita szerkesztőkhöz, hogy a folyóiratok tartózkodjanak a vitától.

„Be kell vallanom, hogy fáj a szívem látni azt a csatát, amiben most vagyunk. . . miután elhallgattattuk közös ellenségünket . . . Minden [adventista] folyóirat, mely a közelmúltban a kezembe került, tele van harccal még a saját barátaink ellen is.”³

Ő nyíltan ellenezte azokat az új elméleteket, melyek október 22-ét követően kialakultak és megpróbálták megmagyarázni a csalódást. Helytelenítette az „egyházakból való kihívást”, **(829)** és soha nem fogadta el a szombatünneplők jellegzetes álláspontjait. A halottak öntudatlan alvásának tana és a gonoszok végső megsemmisülése nem volt része az eredeti millerita álláspontoknak, hanem személyesen Storrs és Fitch vezette azokat be. Tagadta a példázatbeli „Éjféli kiáltásnak” a hetedik hónapi mozgalomra való alkalmazását, és végül olyan messzire ment, hogy félreérthetetlenül kijelentette, hogy ez a mozgalom „semmilyen értelemben sem volt a prófécia beteljesedése.”⁴

II. Vita a bezárt ajtóról

A vita, hogy vajon a hetedik-hónapi mozgalom a millerita üzenet ésszerű és indokolt csúcspontja volt-e, vagy pedig egy tragikus tévedés, attól függött, hogyan lett ismertté a „zárt ajtó” tana. A hetedik hónapi mozgalom, emlékezzünk, két feltételre alapult:⁵ (1) Az ősi szentély jelképes megtisztításán az engesztelés napján, a zsidó hetedik hónap tizedik napján; és (2) az okos és balga szüzek példázatán, akik, miután elmúlt a menyegző várt ideje, elaludtak, és az éjféli kiáltás ébresztette fel őket, „Imhol jó a Vőlegény!”. A bölcs szüzek, akik készen álltak, hogy találkozzanak az érkező vőlegénnyel, vele együtt bementek a menyegzőbe, és az ajtókat

bezárták utánuk. De a balgák, akik elmulasztották kihasználni a lehetőséget, hogy felkészüljenek, kívül találták magukat.

1. AZ „IGAZI ÉJFÉLI KIÁLTÁS.” – Emlékeztetek, hogy 1844 nyarának közepén kiáltás indult „éjfélikor”, hogy a mennyei Vőlegény nem az 1843-as zsidó évben jön el, hanem 1844 hetedik hónapjában; és hogy a szentély megtisztítása a 2300 nap-év végén, hat hónappal később, a tavaszi várakozás után a zsidó hetedik hónap tízedik napjára várható – a szentély ősi évenkénti megtisztításának napjára. A milleriták soraiban **(830)** végig söpört az a meggyőződés, hogy a „késlekedési időben” vannak, a menyegzőre való első hívás után, és hogy az idő vége október 22-re volt esedékes, és azon a napon az okos szüzek – akik égő és megtisztított lámpásukkal készen voltak - bementek visszatérő Urukkal a Bárány menyegzőjébe, és beléptek Megváltójukkal az örökkévalóság áldásaiba. Ezt tekintették inkább az igazi „Éjféli Kiáltásnak”, és nem az egész millerita mozgalom általános adventi üzenetét.

Mikor elérkezett a végső csalódás, két lehetőség volt nyitva azok előtt, akik megtagadták, hogy hitüket teljesen elvessek, és az egész üzenetet, mint egy illúziót megbélyegezzék. Nyilván volt valami hiba: vagy az *időpont* volt téves, mely esetben a 2300 év még nem ért véget, vagy az időszak véget ért, de a várt *esemény* volt helytelen.

2. AZ ÉJFÉLI KIÁLTÁS MAGÁBA FOGLALJA A „ZÁRT AJTÓT” – Azok, akik úgy döntöttek október 22 után, hogy az időben volt a hiba és a hetedik-hónapi mozgalom egy nagy melléfogás volt, természetesen arra a következtetésre jutottak, hogy az „Éjféli Kiáltás” és a „zárt ajtó” még a jövőben van, mert ha a Vőlegény példázata nem teljesedett be a második adventkor, a 2300 év a jövőbeli végződésekor, akkor igaz lenne, ha azt mondanák, hogy a Vőlegény még nem jött el, és a példázatbeli ajtó még nem zárult be. De ha az időszámítás helyes volt – ha a 2300 nap valóban véget ért 1844 októberében, és a hetedik hónapi „Éjféli kiáltás” egy nagy prófétikus mozgalom Isten-adta üzenetének igazi csúcspontja volt, akkor azoknak, akik ezt a nézetet vallották, szükségszerűen hinniük kell, hogy a példázatbeli szüzek és a prófétikus Engesztelés napja beteljesedtek, és hogy a példázatbeli „ajtó” – bármi legyen is az – már „bezárult”.

Mit képviselt az ajtó e példázatban?

3. AZ „AJTÓ” MILLERITA ÉRTELMEZÉSE. – A milleriták azt tanították, hogy az üdvösség ajtaját jelentette, melyet Krisztus tényleges eljövetelekor be kell zárni, amikor minden emberi lény **(831)** vagy kész, vagy felkészületlen a Vele való találkozásra. Még a csalódás után is Miller és mások azt tanították, hogy

a világért végzett munkájuk véget ért, csak egy kis „késlekedési idő” van hátra – talán csak néhány nap vagy hónap – míg Krisztus eljön. A gúnyolódók, akik a milleriták életét megkeserítették, úgy tűnt számukra, hogy az egész világ magatartását képviselik Krisztus eljövetelével kapcsolatban, és nem látták, hogy van-e még esély arra, hogy a megmentésükért dolgozzanak a vég előtt.

Még 1840-ben Himes és Litch úgy hitték, hogy a hatodik pohár és trombita véget ér, mikor a hetedik trombita megszólal, az Isten titka be lesz fejezve, és a megmentő kegyelem véget ér, és a próbaidő bezárul.⁶ Ezt Miller általában helyeselte, hozzátéve, hogy léteznie kell egy kis időnek, hogy elváljon a jó a rossztól.⁷ Közvetlenül a csalódás után, a milleriták többsége úgy érezte, hogy a lehetőség ajtaja bezárult. Senki sem hallgatott rájuk. Egyetlen bűnös sem keresett üdvözlést, és megtérést sem jegyeztek fel. Munkájukat befejezettnek tekintették, és az „ajtót” bezártnak. Így írt Miller:

„Megtettük munkánkat a bűnösök figyelmeztetése területén, és megpróbáltuk felébreszteni a hivatalos egyházat. Isten, az ő gondviselésében bezárta az ajtót; csak egymást tudjuk *türelemre* biztatni; és hogy legyünk szorgalmasak elhívásunk és választottságunk biztosítására.”⁸

4. MILLER CSOPORTJA ÚGY DÖNTÖTT, AZ AJTÓ MÉG NYITVA VAN – De az idő múlásával elvetették ezt a nézetet. Himes például a csalódás óta sohasem hitte azt, hogy a világért végzett munkájuk befejeződött volna, és Miller, valamint más főbb vezetőik is hamarosan erre a véleményre jutottak. A fő csoport úgy döntött, hogy a 2300 nap vége még a jövőben van, elnyúlik a szó szerinti eljövetelig. Természetesen azt is következtették, hogy az „Éjféli kiáltás” és a példázatbeli „bezárt ajtó” is a jövőben volt.

5. KÜLÖNBÖZŐ NÉZETEK A „ZÁRT AJTÓRÓL” – De azok, akik **(832)** megtartották hitüket 1844. október 22 sértetlenségében, hogy az a 2300 nap vége volt, azt tartották, hogy a beteljesedett esemény nem Krisztus tényleges eljövetele volt, hanem valami azt megelőző esemény, de valószínűleg egy rövid intervallumban. Mivel azt hitték, hogy a 2300 év véget ért, logikus volt, hogy folyamatosan kitartsanak az mellett, hogy a példázatbeli ajtó a prófécia beteljesedésekor be lett zárva, ennek következtében úgy tekintsék azokat, akik feladták az „időt”, mint akik hátat fordítanak az igazságnak, és megtagadják az Úr vezetését az egész mozgalomban. Ezért természetes volt, hogy ezek továbbra is ragaszkodtak ahhoz a gondolathoz, hogy a világért való munkájuk befejeződött. Néhányan azt gondolták, hogy az a „kegyelem” ajtaja volt, mások pedig, hogy az a hallgatókhoz való „hozzáférés” ajtaja volt. Sem egyik, sem másik esetben nem láttak esélyt arra, hogy az akkori világ

elfogadta volna üzenetüket, és 1844 után még egy bizonyos ideig a véget nagyon közelinek tekintették.

A zárt ajtóról szóló tanokat követő szélsőségesek, akik az üdvösségre vonatkozó minden további esélyt kizártak, hamarosan különböző fanatikus irányzatok felé mentek el. De a józanok, jóllehet továbbra is csatlakoztak a megváltás lehetőségének korábbi Millerita elgondoláshoz, arra a meggyőződésre jutottak, hogy csak azok vannak kirekesztve, akik szándékosan és véglegesen elfordultak az ismert világosságtól, – akik kegyelmi napjukat bűnözéssel töltötték az adventre való készülés nagy próbáján. Ahogy az idő múlt, fokozatosan látták, hogy az emberek megmentéséért egy kiterjedt feladat van előttük. Végülis az ajtót arra értelmezték, melyet Jel. 3:7-8. és 4:1. említ a mennyei szentéllyel kapcsolatban (Jel. 11:19.), mint azt később látni fogjuk.

6. A VITÁK SZÉLSŐSÉGEKHEZ VEZETNEK – De a „zárt ajtó” körüli szerencsétlen vita indokolatlanul eltúlozta a tárgyat, és meghosszabbította a nézeteltérést. Mint az várható volt, a feszültség nagy volt a csalódás és zavar ezen időszakában. Azokat, akik úgy vélték, hogy a 2300 év véget ért, és a példázatbeli ajtó bezárult – még azok is, akik tagadták, hogy az a „kegyelem ajtaját” jelentette - válogatás nélkül fanatizmussal vádolták. **(833)** Ez természetes volt, tekintettel arra, hogy a legtöbb tényleges fanatikus folyton visszatért egy szélsőséges „zárt ajtóhoz”, és azok, akik kitartottak az idő helyessége mellett, különféle megoldásokat kerestek, melyek közül a beteljesülés problémájának megoldására néhány csak képzeletszötte volt.

Másrészt a többség - akik Miller egész időrendszert elutasították - azt mondta, hogy nem történt beteljesedés, mivel Krisztus szószerinti eljövetele bevezet az örökkévalóságba; nem történt meg, és hogy az a közeli, de még ismeretlen jövőben volt, és hogy nincs semmilyen ajtó, ami bezárult volna. Ezekre ellenfeleik úgy tekintettek, mint a millerita mozgalom és üzenet hitehagyóira és saját értelmezéseik megtagadóira. Továbbá ez a csoport, azáltal, hogy a 2300 év végét a jövőbe helyezték át, fogékonnyá váltak különböző további idő-meghatározó rendszerek befogadására. Erős és elhamarkodott kifejezéseket használtak a „zárt ajtó” mindkét oldalán azért, hogy ellenfeleiket saját soraikba állítsák. Figyelmen kívül hagyták a rövidéletű, fanatikus oldalhajtasokat, ezért mindkét oldalon sokan visszavonultak később ebből a tarthatatlan helyzetből.

III. Az Albany Konferencia jelentősége

Az első néhány hónapban rendkívüli zavar uralkodott, és ennek következtében a hívők szétszóródtak. Majd, hat hónappal a csalódás után, annak érdekében, hogy megoldják az ellentmondó nézeteket, és segítsenek megtalálni az utat, több millerita vezető összegyűlt az adventisták közös értekezletére a New York állambeli Albany-ban. Az adventista társaságokból kb. 60 kiküldött találkozott 1845. április 29-én azon a fontos konferencián. Ott látjuk Himest, Litch-t, Bliss-t, Galusha-t, Hale-t, Fleminget és Fasset-et. Megszervezték a konferenciát, Galusha mint elnök és Bliss valamint Fasset lett a jegyző.

De sem Storrs, Bates, White, Jacobs, sem Marsh nem volt jelen. Fitch közvetlen az őszi csalódás előtt meghalt. Jó néhányan voltak ott, akik eltérő véleménynek adtak hangot, bár még nem fogalmaztak meg semmi megkülönböztető eljárási módot vagy álláspontokat. Nemcsak a különböző csoportok szerteágazó tantételeinek kibontakozása volt ott, **(834)** hanem jelen volt az a jól megalapozott félelem is, hogy a kölcsönös viszálykodás megakadályozhatja testvériségük elszakadt kötelékeinek újraegyesítését.

1. AZ ALBANY TALÁLKOZÓN ELFOGADOTT ELVEK – A konferencia egyhangúan elfogadott egy olyan jelentést, mely felsorolja azt a tíz elvet, „melyek alapjain egyesülhetünk”,⁹ melyek némileg hasonlóak a millerita újságokban régen kiadott „Alapelvekhez”, helyettesítve az advent határozott időpontját annak közelségére utaló megállapítással, és hozzátéve, hogy továbbra is hirdetni kell az Igét minden embernek a vég idejéig (mely közvetett nyilatkozat volt a zárt ajtó kérdésére); és hogy az elhunyt szentek örökségüket nem halálukkal veszik át, hanem a második adventkor.¹⁰ Javaslatokat tettek a gyülekezetek „társas tevékenységére” és további munkára, valamint elhatározták a folyamatos ellenállást a következőkkel szemben -

(1) A postmillenisták álma a világ megtéréséről Jézus eljövetele előtt.

(2) A zsidó állam szó szerinti visszaállítása a „judaista tanítás” szerint, mint az Ábrahámmal kötött szövetség teljesítése.

(3) A különböző kisebbségi csoportok által javasolt „bármely új próba”. Az Albany csoport egy kategóriába sorolta a javasolt új világosság minden fajtáját, ideértve minden különleges megvilágosodásra és a különböző fanatikus gyakorlatokra vonatkozó állításokat (mint például a nem-dolgozás mozgalom és az alázat kimutatásának bizarr módszereit), valamint az úgynevezett „zsidó meséket és emberi parancsolatokat is” – valószínűleg a

hetedik napi szombat megtartására utaló, egy meglehetősen homályos meghatározást.¹¹

2. AZ ALBANY NYILATKOZATOK JELENTŐSÉGE – Az Albany-ban tartott Konferencia ezt követő eredményét úgy kell tudomásul venni, mint amilyen módon az elfogadott elvek szerint megfogalmazta a millerita vezetők többsége.

(835) (1) Megtartották a nem júdaista premillennizmus elvét, mely elválasztotta őket a literalistáktól.

(2) Úgy tűnik, meglehetősen homályosan fogalmazott engedményt tettek azok irányába, akik az ember természetéről és halhatatlanságáról szóló új nézeteket elfogadták. Ez ideiglenesen összetartotta őket, sokan valották ezeket a nézeteket, és ők voltak, akik egy évtizeddel később az Adventista Keresztény ágat alkották, mely túlnőtte és túlélte az anya-testületet.¹²

(3) Szükségképpen elhagyták a második advent 1844-es dátumát, de ezzel elhagyták azt az elképzelést, hogy az 1844-es mozgalom a próféciaák beteljesedése volt, vagy hogy egy prófétikus mérföldkövet hagytak el, ami megmagyarázatot adna a csalódásra. Így nemcsak a fanatikusokat taszították el maguktól, hanem minden olyan igazi adventistát, akik azt állították, hogy egy prófécia teljesedett be a csalódásban – amely csoport ezért úgy tekintette az Albany csoportot, mint akik megtagadják az Isten vezetésébe vetett hitüket a múltbeli mozgalomban.

(4) Az Albany vezetők felhívták lelkeszeiket, hogy tovább is hirdessék az Igét minden embernek a vég idejéig. Ez minden bizonnyal jó tanács volt, és mint a szentek jutalmáról szóló kijelentés, annélkül fogalmazták meg, hogy közvetlenül utalnának a vitákra. Azonban valójában ez egy döntés volt a „bezárt ajtó” követői ellen, mivel a milleriták megszállottjai voltak annak a gondolatnak, hogy a szüzek példázatában az „ajtó” nem volt más, mint „az üdvösség ajtaja”. Ezt tanították a csalódást megelőzően, annak beteljesedését Krisztus eljövételében várták, amikor lezár minden emberi próbaidőt. Azóta hangsúlyozták a próbaidő végét,¹³ mint ami magába foglalja a 2300 nap befejezését, és mivel mostanáig meg voltak győződve arról (új megtérők szaporodása folytán), hogy a próbaidő még nem ért véget, ragaszkodtak ahhoz, hogy a 2300 év (és a példázat, annak bezárt ajtajával) szintén nem teljesedett be. Következésképpen ezt értették bele: Még mindig **(836)** lehetséges bűnbánatot tartani és megmenekülni; ezért az üdvösség ajtaja továbbra is nyitva van; és ezért bárki, aki azt tanítja, hogy a

tíz szűz példázata beteljesedett, hiszi, hogy a próbaidő véget ért, és az *ipso facto* eretneknek számít.

(5) Mindenféle „új próba” ellenzőinek nyilvánították magukat. Éppen ezért nemcsak a fanatizmus különböző formáit zárták ki, hanem bármilyen új világosságot is, bármilyen előrelépést a prófécia-értelmezésben, amely az 1844-es mozgalom prófétikus irányzatának alapja. Ilyenformán kizárták a fanatikusokkal együtt azt a csoportot is, amelyik a Hetednap Adventista Egyház lett, és amely idővel messze túlnőtt a többi adventista csoporton.

Ez az Albany Konferencia fektette le az alapjait annak, ami Protestáns Adventista vagy Advent Keresztények¹⁴ felekezete néven vált ismertté. Azonban a résztvevők a véget oly közelinek gondolták (legtöbbjük egy éven belül), hogy nem is gondoltak ilyen fejleményre.

IV. „Néhány éven belül”

Az Albany Konferencia után a vezetők, mint pl. Miller és Himes megpróbálták összetartani a mozgalmat, míg a végre vártak, melyet még mindig küszöbön állónak gondoltak. Hitték, hogy a munkának tovább kell menni és folytatniuk kell Jel.14:6-7. angyali üzenetének hirdetését, mely úgy hirdeti az ítélet óráját, mint ami közvetlen közel van. Miller, aki azt hitte, hogy az Advent Mozgalom teljesítette be ezt a prófétikus leírást, azt mondta: „Ennek hirdetését természetesen folytatnunk kell, amíg Krisztus valóban eljön megítélni eleveneket és holtakat megjelenésekor és uralkodásakor.”¹⁵ Az 1845 augusztusában tett őszinte és férfias kijelentéséből érdemes egy reprezentatív részletet közölni, mivel ez is egy nyilatkozat volt a próféciaába vetett hitéről.

„A Biblia összes alapvető hittételéről, amint ezt az egyház istenfélő tagjai minden korban tartották, és amelyért a szenteknek adott parancs szerint mindnyájunknak kell küzdenünk, még sohasem láttam olyan okot, amiért a hitemet meg kellene változtatni.”¹⁶

(837) „Azt nyíltan bevallom, hogy az időpontban tévedtem, és nem óhajtom tovább az én álláspontom védeni, mivel engem tiszta indítókok készítettek és az, az Isten dicsőítését eredményezte. Bízom benne, hogy az Isten megbocsátja hibáimat és tévedéseimet. Nem tudok azonban szemrehányást tenni magamnak azért, hogy határozott időt hirdettem; mert úgy hiszem, hogy bármi, amit régen leírtak, azt a mi tanulságunkra írták le, a prófétikus időszakok ugyanúgy vizsgálat tárgya, mint az Ige bármely más része.

„De amíg én őszintén elismerem csalódottságomat a pontos idővel kapcsolatban, érdeklődni szeretnék, hogy ezek jelentős mértékben befolyásolták-e tanításaimat. Véleményem szerint a pontos idő teljesen a kronológia pontosságától függött: erre nem volt abszolút bizonyítékom. . . Más kronológiai szakemberek későbbi időpontokat határoztak meg az eseményekre, mint amelyektől én számításaimat kezdtem; és ha

számításuk helyes, csak néhány évet kell várnunk, mely idő alatt mi is racionálisan elvárhatjuk az Úr megjelenését. Azok a próféciai időszakok, attól a dátumtól számítva, melyektől én számoltam, nem vezettek bennünket a véghez; és mivel nem tudom megmondani a pontos időt, azt hogy a kronológia eltérhet az én számításaimtól, ezért én csak az eseményre való folyamatos várakozásban élhetek. Meggyőződésem, hogy nem lehetek messze az út végétől, és hiszem, hogy Isten továbbra is igaznak tekinti a világnak szóló ígehirdetésemet.

„Nézeteim többi része tekintetében nem látok okot hitemen megváltoztatni. A megosztott negyedik világbirodalom utolsó formájának idején élünk, mely a véghez vezet bennünket. A prófécia, melyeknek be kellett teljesedniük a véget megelőzően, már eddig beteljesedtek, és nem találok bennük semmit, ami késleltetné az Úr jövetelét. Mindenfelé sűrűsödnek az idők jelei; és úgy gondolom, hogy a biztos próféciai időszakok az események közelébe kellett, hogy hozzanak bennünket.”¹⁷

V. Az elkerülhetetlen szakadás megtörténik

Apology and Defence (Bocsánatkérés és védekezés) című írásában Miller megkülönböztette az Advent Mozgalmat általában és az 1844. őszi hetedik hónapi mozgalmat, mely először a nagyobb mozgalom keretein belül nőtt fel, majd terjedt, és az eredeti mozgalom csúcspontja lett. Millert nagyon zavarta a Babilon jelzőnek azon egyházakra való válogatás nélküli használata, melyek elvetették a második advent alapvető igazságát. November 10-én ezt írta:

„Sajnálattal kell megállapítanom, hogy 'Babilon' nevét minden megkülönböztetés nélkül alkalmazták az összes egyházunkra, bár túl sok esetben nem volt igazságtalan az alkalmazása.”¹⁸

(838) Most valósággá vált az a félelem, hogy maga az Albany Konferencia lehet az első lépés egy külön felekezet alaptásához, mivel azt gondolták, az visszatérés lenne „Babilonhoz”¹⁹ olyannyira, hogy néhányan még az „Adventista” név használata ellen is tiltakoztak. De senki sem gondolt új hitvallásra, vagy arra, hogy létrehozzon egy új egyházi szervezetet. Az „Adventista” kifejezésről Miller megjegyezte:

„Használták-e az adventista kifejezést tíz évvel ezelőtt? Nem, – ez nem szerepelt a szótárban; ez egy újonnan alkotott szó . . . A szóalkotóknak joga van ehhez és azoknak is, akik társulnak velük. De jelentsük ki határozottan, hogy az Albany Konferencián nem merült fel olyan kérdés, hogy el kell-e fogadnunk ezt a nevet. Az már ránk ragadt; csak az a kérdés merült fel, hogy amikor néhány fanatikus Adventistának nevezi magát, megengedhető-e a nevet ilyen összefüggésben használni.”²⁰

1. HIMES KIJELENTI, HOGY ELLENZI A „ZÁRT AJTÓ” ELVÉT . – A gyakorlatias J. V. Himes azt vallotta, hogy mivel Krisztus nem jött el, az egyház kötelességének nincs vége – és az egyház kötelessége a bűnösök megmentése. Ragaszkodva az advent reménységhez, elvetette a „bezárt ajtó” gondolatát – és ezzel

megtagadta a hetedik hónapi mozgalom érvényességét, vagyis az „igazi Éjféli Kiáltást”. Úgy látszott, jobban érdekli a Dán. 8:14. kronológiai számítása, mint a Máté 25. fejezetbeli bölcs és balga szüzek szimbolikus jelképe. Meggyőzte Millert, aki több hónapja bizonytalan volt. Litch hasonlóképpen elvetette a teljesen „zárt ajtó” gondolatát, és határozottan kijelentette: „Tévedtünk és letértünk az útvonalról” a „késlekedési idővel” és hetedik hónappal kapcsolatban. Azonban Litch sajátos módon folytatta eltávolodását, míg végül minden összeköttetést megszakított az adventista csoportokkal, és futurista lett.²²

Marsh, az *Igazság hangjának* szerkesztője először támogatta, majd elvetette a „zárt ajtó” gondolatát. Bliss, Galusha és mások is elvetették, és így tett Storrs is. A közeljövőben így váraкоztak, **(839)** várva a valódi „Éjféli Kiáltást”, és az igazi „zárt ajtót”. Így elég sokan előretolták az 1844-es időpontot 1845, 1846, 1847, 1854 évekre vagy egy későbbi dátumra. És egy időpont feletti meg hasonlítás lett az Evangéliumi Adventisták és az Advent Keresztények szétválásának kezdete 1856-ban.²³

2. KIS FANATIKUS CSOPORT A SZÉLSŐSÉGES „ZÁRT AJTÓ” ELVÉT VALLJA – Egy rövid életű másik kis csoport – nagyrészt Maine és New York államokban – azt a szélsőséges álláspontot foglalta el, hogy a próbaidő befejeződött, és a világ sorsát már eldöntötték. Ragaszkodtak a 2300 nap 1844-ben való beteljesedéséhez, és kijelentették, hogy Krisztus közbenjárói munkájának ajtaja bezárult, és több bűnös nem menekülhet meg. A Maine állambeli Joseph Turcher és ifj. John Pearson járt elől ebben. Egy ideig ők is azt vallották, hogy a szentély a mennyben van, és a mi Főpapunk akkor lép be a szentek szentjébe. Turner kiszámította tehát, hogy a Vőlegény lelkileg már eljött a hitbeli házanépéhez és már bezárta az ajtót.

Eszerint csak azok lennének biztonságban, akik „beléptek” Krisztussal október 22-én. Az összes többi elveszett bűnös és elítélt. Természetfeletti állapotnak tartotta, hogy már beléptek a hetedik évezredbe, a valóságos szombat elkezdődött. Különösképpen kitartott az mellett, hogy a szentek ne dolgozzanak, vagy kétkezi munkát végezzenek a millenniumi „Szombat” alatt, és azok, akik részesültek ezen tapasztalatban, teljes mértékben megszentelődtek. Ezt közzétette az *Izrael Reménysége* című lapban. A január 24-i számban kijelentette: „Minden helységben, melyeket meglátogattam, szép számmal találtam embereket, mondhatnám a többséget, akik hitték és most is hisznek abban, hogy ezért a viláért elvégeztük a munkánkat.”²⁴

Turner elment New Yorkba, és tanácskozott Snow-val, aki azt mondta, hogy nem tévedtek, amikor október 22-ét hirdették a sorsdöntő napnak. De

Snow is szélsőséges fanatizmusba esett, és végül Illés prófétának jelentette ki magát, **(840)** akinek el kellett jönnie, és rövidesen elhatárolta magát az adventizmus minden formájától.

De sem Turner, sem Snow nem fogadta el a hetedik napi szombatot, és teljesen elkülönültek a szombattartó adventistáktól, és az ő „ajtó” változatuktól. Azonban Himes és csoportja mindnyájukat egy csapatba sorolta, és hasonlóan igazságtalanul fanatizmussal bélyegezték meg a szombattartókat. Néhányan a „kegyelem ajtajának” bezárulásáról beszéltek; mások rájöttek, hogy ez egy szélsőséges álláspont, és határozottan azt állították, hogy az az ajtó, ami be volt zárva, volt a nép számára „elérhető ajtó”; hogy Isten nem zárta be a megtérés lehetőségét, hanem a megátkozott és önfejű ember zárta be fülét Isten jelen üzenete előtt.

3. A HARMADIK CSOPORT ELVETI MIND A FORMALIZMUST, MIND A FANATIZMUST – Ez elvezet bennünket az egykori nagy millerita közösség harmadik osztályához, mely a III. részben a folyamatos vizsgálat tárgya lesz. Kisebb volt, mint az első vagy Albany Konferenciai csoport, de hamarosan nagyobb lett, mint a második vagy fanatikus szárny. E harmadik csoportban a legszembetűnőbb prédikátor Joseph Bates volt, aki meglehetősen fontos szerepet játszott a millerita mozgalomban, James White, szintén millerita evangélista, Hiram Edson és mások. Ez a csoport ragaszkodott a hetedik hónapi mozgalom érvényességéhez, a csalódás magyarázataként elfogadta Edson új nézetét a mennyei szentély megtisztításáról, és a szombattartó adventizmus magja lett.²⁵ Élesen összeesetett Turner-rel és követőivel, valamint más szélsőségesekkel.²⁶ Tehát e csoport, mely eleinte kicsiny volt, szemben állt egyrészt azon adventisták hidegségével és ellenzésével, akik elvetették a hetedik hónapi mozgalmat, másrészt azokkal a szenvedélyes szélsőségesekkel, akik állították, hogy már beléptek a millenniumba, és a fanatizmus más formáival. Nehéz volt a helyzetük.

Ez a csoport ragaszkodott az 1844-es mozgalom érvényességéhez, **(841)** mint a jövődőlés beteljesedéséhez, a csalódásban azok próbáját látták, akik minden áldozatra hajlandók voltak, hogy készek legyenek az Urukkal való találkozásra, és azután a keserű csalódás ellenére is megtartsák hitüket. Ragaszkodtak ahhoz, hogy a Szentlélek munkálkodása a résztvevők szívében volt a bizonyítéka, hogy az Úr benne volt a mozgalomban, és úgy érezték, akik úgy nyilatkoztak, hogy minden tévedés volt, azok elvetették Isten vezetését, és zúgolódtak az út miatt, melyen Ő vezette őket.

Elfogadták a 2300 nap teljesezését, mint a példázatbeli „igazi Éjféli Kiáltást”, és eleinte ők is, akárcsak Miller és mások, úgy gondolták, hogy a

világért végzett munkájuk véget ért. Úgy látszott, hogy a világ, mely megvetette üzenetüket, és még mindig becsmérelte őket, rövidesen meglátja az Üdvözítő eljövetelét, amire korábban nem voltak hajlandók felkészülni. A Miller-Himes csoportnak könnyebb volt feladni ezt az álláspontot, mivel az 1844-es mozgalmat most már egyáltalán nem tekintették a prófécia teljeseződésének, mint ez a harmadik csoport, akik kitartottak azon meggyőződésükben, hogy az Éjféli Kiáltás beteljesedett, és a tévedés a beteljesedés természetében rejlett. Kétségtelen, hogy ez volt a vita tárgya, és hogy a nagyobb csoport ellenállt nekik mint fanatikuskoknak azon meggyőződésükért, melyet a többség előzőleg magáénak vallott, ez hajlamossá tette őket az érvekben való kételkedésre, valamint azon jelentések, mely szerint új megtérőket nyertek azok által, akik megtagadták eddigi tapasztalataikat.

Az sem segített, hogy ezt a harmadik csoportot is, másokkal együtt elítélték, akiknek szélsőséges nézeteit semmilyen mértékben nem osztották. Munkálkodtak azokért, akik az első csalódás után hitüket elveszíteni látszottak, és hamarosan arra a meggyőződésre jutottak, hogy nemcsak azokat téríthetik meg, akik tudatosan nem vetették el az igazságot, hanem teljesen hitetleneket is. A mennyei szentély megtisztításáról való növekvő próféciai ismeretük az „ajtó” megértéséhez vezette őket, mint ami utalás Krisztus főpapi szolgálatában egy szakasz lezárására, és egy másik megnyitására azon célból, hogy a megbízásuk: „Íme én adtam elődbe egy nyitott ajtót”, **(842)** még nagyobb munkát bízott rájuk, mint ez előtt bármikor, hogy a 2300 nap-év vége elindított egy további prófétikus üzenetet, és az „örökkévaló evangélium” üzenetének még szélesebb körű hirdetését.

Ez a harmadik csoport tehát, azt állította, hogy múltbeli tapasztalatuk határozottan Istentől származott, áttört a kezdeti megpróbáltatásokon, a félreértéseken, a szélsőségeken, a fokozatos növekedés nehézségein, és végül a legnagyobb Adventista szervezetté vált. Egy növekvő próféciai értelmezésre, a szentély megtisztulásának és a 2300 nap végének alapjára építve, tovább vitték és fejlesztették a korábbi mozgalom örökségét, és terjesztették az üzenetet a világ távoli részeibe, azt az üzenetet, melyről Miller azt mondta, hogy annak hirdetését folytatni kell – „az örökkévaló evangéliumot prédikálni... minden nemzetnek, ágazatnak, nyelvnek és népnek.”²⁷

VI. Az adventista folyam folytatása

1. A FOLYAM HÁROM ÁGRRA SZAKAD - Visszatérve a folyó hasonlatához, melyet a milleriták magukra használtak, és melyet ezen fejezet elején már említettünk, az Advent Mozgalom eredeti folyója három ágra szakadt, mikor a csalódás után elveszítette lendületét és irányát. A Millerita Mozgalom csúcspontja a hetedik hónap Éjféli Kiáltása idején széles, sebes folyású áradat volt. De az óceán elérése helyett, a 2300 éves időszak végén akadályba ütközött, kiderült, hogy félrement a zavarodottság homokfövényére, és így teljesen elveszítette régi medrét. Mint Nichol megjegyzezi, nagy volt a párolgás, és sok volt a kis oldal-patak melybe szétterjedt, így rövidesen kiszáradt. Más része belefolyt a fanatizmus pangó mocsarába, mely enyhén sóssá, betegszagúvá, mérgezővé vált, mielőtt kiszáradt volna.

Ami a főmeder maradékának látszott a régi vezetés alatt, egy ideig új irányba folytatódott a forró homokon keresztül, **(843)** keresztáramlatok és örvények szorongatása által lendülete jelentős elvesztésével. Voltak más sziklák és szirtek is, hogy megosszák ezt a folyamot – az időmeghatározás és a halhatatlanság kérdése. Ezen pontok egyikén egy kisebb patak ágazott el, később zöldebb földeken keresztül vette irányát és túlnőtt szülőjén mely a homokba futott és végül teljesen feladta.

Azonban a harmadik ág eleinte piciny vékony erecske volt, mely megszabadult egyrészt a fanatizmus kissé sós mocsarából, másrészt a kritikus ellenzék szomjas homokjából, patakká vált, folytatva a régi folyó fő irányát. Sokáig kisméretű maradt, de tovább folyt, míg csak a legnagyobb patakká nem vált azok közül, melyek az eredeti folyótól származtak, és folyt erőteljesen ugyanabba az irányba, melybe elindult - egyre közelebb az óceánhoz.

2. AZ ALBANY KONFERENCIAI CSOPORT KÉT ÁGA – Elhagyva a folyó hasonlatát, azt látjuk, hogy a Millerita Adventisták Albany Konferenciai csoportja a Protestáns Adventisták testületévé, és szívósabb utóda Adventista Keresztény Egyházzá fejlődött, mindkettő továbbra is közeleink tekintette az adventet, de nem sikerült a prófécia-értelmezés új szakaszában előbbre jutniuk. Ezért, 1844 után kevés értelme van annak, hogy tovább folytassuk jelen tanulmányt, és nyomon kövessük ezen csoport további fejlődését, inkább beszéljünk a harmadik csoportról, akik a Szombatünneplő Adventistákká váltak. Az utóbbiak meggyőződése volt, hogy a korábbi 1844-es mozgalom Istentől származott, és tanúja volt egy határozott prófécia-

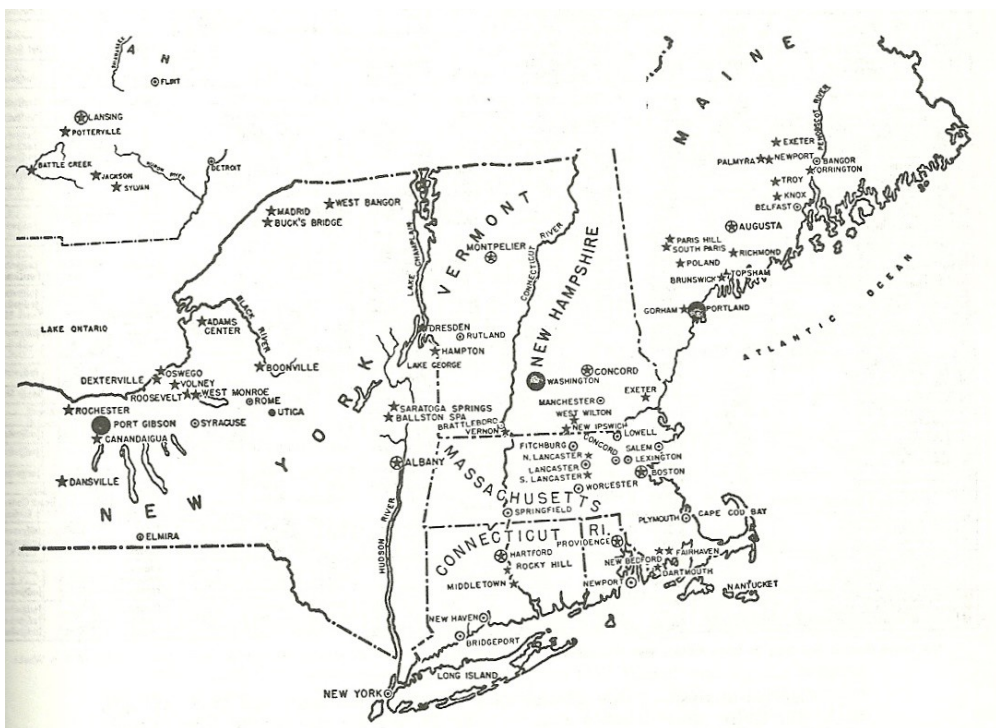
beteljesedésnek és hitte, hogy az ő programja megbízható alapnak bizonyul a beteljesülésekhez; így továbbra is a próféciaakra fektették a fő hangsúlyt, és kifejlesztettek egy teljesebb, pontosabb prófécia-értelmezést, ami alapján a szentély megtisztításából következő további bonyodalmak kibontakozása és az ahhoz kapcsolódó témák alkotják a 2300 nap alap-prófeciájának folytatását. Ezért rövidesen mellőzzük a többi adventista szervezet nyomon követését, melyek az Albany értekezletből származtak.

(844) 3. A LITERALISTÁK (SZÓSZERINTIEK) BEOLVADNAK A KÉSŐBBI FUTURISTÁK CSOPORTJÁBA – A szószерinti értelmezés, mely nem függött össze a millerizmusból származó, egyetlen adventista csoporttal sem, nem fejlődött ki jelentősen Amerikában, csak miután ebben a kötetben megjelent. 1870-től kezdődően a szószерinti jellegű gondolkodás különböző tanítása fejlődött ki a prófécia-értekezletek révén, és nyomult előre a jól ismert evangélikus Plymouth Testvérek befolyása által, amint belépett a fundamentalisták soraiba fokozatosan áthatotta őket, és a különböző egyházakon keresztül terjedt. Ezek jellemezték jól láthatóan a Futurista premillenniumot, mely minden előzőtől különbözött.

Azonban e premillennizmus teljes tárgyalására²⁸ egy újabb kötetre lenne szükség. Egy Epilógus kellene a III. rész végén, mely vázlatosan követi az értelmezés és a premillennizmus történelmi tanításának kitarását a Hetednap Adventisták sorain kívül. De a III. részben nyomon követjük majd a származás vonalát, mely a történelmi premillennizmusból származott egészen az amerikai 1844 mozgalomig, és tovább a Hetednap Adventista jövődölés-értelmezés folytatása.

4. A SZOMBATÜNNEPLŐ ADVENTISTÁK HÁROMSZOROS EREDETE – Előzetesen felvázolhatjuk III. rész tárgyalásának részletes folytatásához, hogy bizonyos különálló elemekből hogyan jöttek létre a Miller-mozgalom utóhatásaként. Három kulcsfontosságú tanítás, mindegyik egymástól függetlenül kifejlődve kezdte jellemezni azt az új csoportot, melyből nemsokára a szombatünneplő adventisták lettek. Ezeket a sajátosságokat kellett figyelembe venni, melyek kölcsönösen kapcsolódtak, amit hitük szerint próféciai küldetésünk jellegének tekintettek. Ez a három: (1) A *Szentély*, mint ami felöleli Krisztus különleges vagy végső szolgálatát a mennyi szentély Szentek Szentjében, és ezáltal új értelmet ad az üzenetnek, hogy „eljött az ő ítéletének órája”; (2) A *Szombat*, vagyis a hetedik nap megünneplése, mely magába foglalja az „Isten parancsolatainak” megtartását; (3) A *Prófétaság Lelke*, vagyis „Jézus bizonyágtétele”, aminek nyilvánvalónak kell lenni a „maradék” egyházban,²⁹

(845)

A három független tanítás egybeolvad

A Szentély tanítása New York Államban jelenik meg, a szombattal kapcsolatos álláspont New Hampshire-ben és a Prófétaság Lelkének tanítása Maine-ben, ezek rövidesen kapcsolatba léptek egymással és egyesültek a lényegben. Aztán dolgozták ki a három tanítás összhangba hozott nyilatkozatát.

vagyis Isten századokon át nyúló egyháza utolsó részében. Kihangsúlyozott helyüket mutatja a fenti ábra.

Ez a három tanítás három elkülönült és egymástól független helyen bontakozott ki. Hiram Edson és társai, csoportos tanulmányozás után New York állam nyugati részén hirdetni kezdték a szentélyszolgálat új szakaszát. Joseph Bates és mások Massachusettes-ben és Új Hampshire-ben a szombat jelentőségét kezdték támogatni. Ugyanebben az időben Ellen Harmon – a korához képest rendkívüli vallási tapasztalattal rendelkező fiatal lány, akit, szüleivel együtt kizártak a Metodista Egyházból, mivel a milleriták második adventről szóló nézeteit elfogadták – egyedülálló lelki tevékenységről kezdett tanúságot tenni. Befolyását, mely az Isten múltbeli vezetésén és az Advent Mozgalom jövőbeli irányításán alapult, érezni kezdte egy

DANIEL: VEZETŐ PIZÍCIÓBAN LÉVŐ LEGJELENTŐSEBB

No.	Page	Name	Denomination	1 JOHN 2:18 Antichrist	4 Metals	DANIEL 2 Feet & Toes	Stone	Mountain	4 Beasts	10 Horns	3 Horns	Little Horn	3 1/2 Times	Final Scenes
1	469	Miller, William	Bapt.	Papacy	B-P-G-R	10 Kgdms.	Papacy	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Kgdms.	L-Rome-Rav.	Papacy	538-1798	_____
2	528	Litch, Josiah	Meth.	Papacy	B-P-G-R	10 Listed	God's Kgdms.	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Listed	H-V-O	Papacy	538-1798	Trial Judgment
3	533	Fitch, Charles	Presby.	Papacy	B-P-G-R	Mod. Nations	_____	_____	B-P-G-R	10 Kgdms.	_____	Papacy	538-1798	_____
4	549	Himes, Joshua V.	Chr.	Papacy	B-P-G-R	10 Kgdms.	2d Advent	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Kgdms.	_____	Papacy	538-1798	Judgment
5	569	Ward, Henry Dana	Epis.	Papacy	B-P-G-R	10 Div.	2d Advent	Kgdms. Heaven	B-P-G-R	10 Div.	_____	Triple Crown	538-1798	Destruction
6	576	Jones, Henry	Cong.	Papacy	B-P-G-R	10 Div.	Standard Positions	_____	_____	Standard Positions	_____	Papacy	538-1798	Destruction
7	559	FIRST GENERAL CONFERENCE	Inter-Den.	Papacy	B-P-G-R	Standard Positions	_____	Eternal Kgdms.	_____	Standard Positions	_____	Papacy	538-1798	Judgment
8	631	Bliss, Sylvester	Cong.	Papacy	B-P-G-R	10 Div.	2d Advent	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Div.	H-V-O	Papacy	538-1798	Judgment
9	632	Southard, Nathan	_____	Papacy	B-P-G-R	10 Div.	2d Advent	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Div.	_____	Papacy	538-1798	Judgment
10	633	Fleming, Lorenzo D	Chr.	Papacy	B-P-G-R	10 Listed	2d Advent	Kgdms. Chr.	B-P-G-R	10 Kgdms.	L-Rome-Rav.	Papacy	538-1798	Judgment
11	634	Marsh, Joseph	Wesleyan	Papacy	B-P-G-R	10 Div.	Standard Positions	Kgdms. God	B-P-G-R	10 Kgdms.	Standard Positions	Papacy	538-1798	_____
12	635	Hutchinson, Richard	_____	Papacy	B-P-G-R	10 Div.	2d Advent	_____	_____	_____	_____	Papacy	538-1798	_____
13	637	Hale, Apollis	Meth.	Papacy	B-P-G-R	10 Listed	2d Advent	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Div.	_____	Papacy	538-1798	_____
14	638	Whiting, Nathan N.	Bapt.	Papacy	B-P-G-R	10 Kgdms.	2d Advent	Kgdms. God	B-P-G-R	10 Kgdms.	B-V-O	Papacy	538-1798	Judgment
15	663	Sabine, James	Epis.	Papacy	B-P-G-R	10 Div.	_____	Kgdms. Chr.	B-P-G-R	10 Div.	_____	Papacy	538-1798	_____
16	665	Cole, Timothy	Chr.	Papacy	B-P-G-R	10 Kgdms.	Kgdms. God	Kgdms. God	B-P-G-R	Div. Europe	_____	Papacy	538-1798	Judgment
17	666	Cook, John B	Bapt.	Papacy	B-P-G-R	10 Kgdms.	2d Advent	Kgdms. God	B-P-G-R	10 Div.	B-V-O	Papacy	538-1798	Judgment
18	669	Brown, Freeman G.	_____	Papacy	B-P-G-R	10 Div.	2d Advent	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Listed	_____	Papacy	538-1798	Judgment
19	670	Bernard, David	Bapt.	Papacy	B-P-G-R	10 Kgdms.	2d Advent	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Div.	_____	Papacy	538-1798	Judgment
20	671	Hawley, Silas	Cong.	Papacy	B-P-G-R	10 Div.	2d Advent	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Div.	_____	Papacy	538-1798	Judgment
21	676	Galusha, Elon	Bapt.	Papacy	B-P-G-R	10 Kgdms.	2d Advent	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Kgdms.	_____	Papacy	538-1798	Beast Slain
22	700	Russell, Philomen R.	Chr.	Papacy	B-P-G-R	10 Kgdms.	2d Advent	Kgdms. God	B-P-G-R	10 Div.	H-V-O	Papacy	538-1798	Judgment
23	702	ADVENT HARBINGER (Marsh)	Chr.	Papacy	B-P-G-R	Standard Positions	2d Advent	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	Standard Positions	_____	Papacy	538-1798	_____
24	623	Jacobs, Enoch	Meth. Prot.	Papacy	B-P-G-R	10 Div.	_____	Kgdms. God	B-P-G-R	10 Kgdms.	_____	Papacy	538-1798	_____
25	708	Harvey, N.	_____	Papacy	B-P-G-R	10 Kgdms.	2d Advent	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Listed	H-V-O	Papacy	538-1798	Judgment
26	700	Plummer, Henry	Chr.	Papacy	B-P-G-R	Standard Positions	_____	Kgdms. God	B-P-G-R	Standard Positions	_____	Papacy	538-1798	Judgment
27	745	Litch Chart	_____	Papacy	B-P-G-R	10 Listed	_____	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Listed	H-V-O	Papacy	538-1798	Beast Slain
28	700	Millard, David	Chr.	Papacy	B-P-G-R	Standard Positions	_____	Eternal Kgdms.	_____	Standard Positions	_____	Papacy	538-1798	_____
29	627	Preble, T. M.	F. W. Bapt.	Papacy	B-P-G-R	10 Listed	2d Advent	Kgdms. God	B-P-G-R	Standard Positions	_____	Papacy	538-1798	Judgment
30	804	Storrs, George	Meth.	Papacy	B-P-G-R	10 Kgdms.	2d Advent	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Listed	H-V-O	Papacy	538-1798	Judgment
31	545	Bates, Joseph	Chr.	Papacy	B-P-G-R	10 Kgdms.	2d Advent	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Kgdms.	_____	Papacy	538-1798	Judgment
32	763	Robinson, D I	Chr.	Papacy	B-P-G-R	Standard Positions	2d Advent	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Div.	_____	Papacy	538-1798	Judgment
33	815	White, James	Meth.	Papacy	B-P-G-R	10 Div.	_____	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Div.	_____	Papacy	538-1798	Judgment
34	714	Winter, Robert	_____	Papacy	B-P-G-R	10 Kgdms.	_____	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Div.	_____	Papacy	538-1798	Beast Consumed
35	716	Gunn, Fred	_____	Papacy	B-P-G-R	Standard Positions	_____	Kgdms. Chr.	B-P-G-R	10 Kgdms.	_____	Papacy	538-1798	_____
36	_____	MIDNIGHT CRY Ed.	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	Standard Positions	_____	_____	_____	_____
37	715	Deatly, Charles	_____	Papacy	B-P-G-R	10 Div.	_____	Kgdms. God	B-P-G-R	10 Div.	_____	Papacy	538-1798	Judgment
38	712	Playford, Thomas	_____	Papacy	B-P-G-R	10 Div.	2d Advent	Eternal Kgdms.	B-P-G-R	10 Kgdms.	_____	Papacy	538-1798	Judgment
39	729	French, Calvin	_____	Papacy	B-P-G-R	Standard Positions	_____	_____	_____	Standard Positions	_____	Papacy	538-1798	_____
40	725	MIDNIGHT CRY Chart	_____	Papacy	B-P-G-R	Divided R.	_____	_____	B-P-G-R	10 Div.	_____	Papacy	538-1798	_____
41	729	French Chart	_____	Papacy	B-P-G-R	Standard Positions	2d Advent	Kgdms. God	B-P-G-R	Divisions	_____	Papacy	538-1798	Judgment
42	730	"1843" Broadside	_____	Papacy	B-P-G-R	10 Kgdms.	_____	_____	B-P-G-R	10 Listed	H-V-O	Papacy	538-1798	Judgment
43	585	Gunn, Lewis C.	_____	Papacy	B-P-G-R	Divisions	2d Advent	Kgdms. God	B-P-G-R	10 Kgdms.	_____	Papacy	538-1798	Judgment
44	733	"1843" Chart (Fitch)	_____	Papacy	B-P-G-R	10 Listed	2d Advent	Kgdms. God	B-P-G-R	10 Listed	H-V-O	Papacy	538-1798	Judgment
45	810	7th MONTH MOVEMENT	Inter-Den.	Papacy	B-P-G-R	10 Kgdms.	2d Advent	Kgdms. God	B-P-G-R	10 Kgdms.	H-V-O	Papacy	538-1798	Judgment

(Az összes vezető egyetértett a heredik hónapi álláspont hirdetésében, 1843 helyett 1844-el, mint a 2300 és 1335 éves időszakok nagy végpontjával, a keresztre feszítéssel Kr. u. 31-ben, a hetvenedik hét „Közepette”).

Ezen részletes táblázat gondos elemzése mind a függőleges, mind a vízszintes vonalat követve készült, bizonyos elkerülhetetlen következtetéseket vonva maga után: (1) Nagyobb egység volt az Észak-Amerikai Advent Mozgalom vezetői között, mint az Óvilági Adventista Ébredésben, ami kissé megelőzte azt. (Vö: III. köt. 744. 745. old. Részletes táblázatával) (2) Kezdetben volt hasonlóság Miller és m unkatársai, valamint sok kortárs értelmező álláspontja között mind az Új- és Óvilágban, köztük sokan a legtanultabb és nagyhírű értelmezők a reformáció és a reformáció utáni időkből. Még szembetűnő hasonlóság volt bizonyos ősegyházi tanítással is.

Az általános következtetés elkerülhetetlennek tűnt, mert a milleriták nem vezettek be új és furcsa értelmezéseket. Korábban minden helyzetben tartottak más elismert tudósok által tanítást. Egyszerűen megújultak és egységesen jelentőséget tulajdonítottak a múltbeli és kortárs írók mérvadó ortodox álláspontjának.

Kifejezetten mérvadónak és megalapozottnak tartották a Történelmi Iskola Dán. 2, 7, 8 és 11. fejezet vázlat-prófeciáinak értelmezését. A negyedik, a Római birodalom megosztásáról való feljegyzésüket valamilyen alapon több százan mások is használták. Az Antikrisztus összes próféciai szimbólumát a pápaságra alkalmazták – Antikrisztus, Bűn embere, Veszedelem fia, a Gonoszság titka, kis szarv, fenevad, Babilon és parázna. Több száz előd támogatta őket Dániel összes próféciai időszakának számításánál a nap-év elv alkalmazásában – az 1260, 1290, 1335 és 2300 nap-év.

MILLERITA MAGYARÁZÓK 1831-1844 (Lásd: Jelenések következő táblázatát)

DANIEL 8			DANIEL 9			DANIEL 11			DANIEL 12			7 TIMES		
am-Coat	Excud. Hort.	Daily	2300 Days	Relat to 70 Wks.	70 Weeks	One WkL	Cross	Scope	Willful King	King of North	3 1/2 Times	1290 Days	1335 Days	2520 Days
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Cut Off	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	France	Napoleon	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-1798	508-1798	508-1843	677 B.C.-A.D. 1843
P-G	Rome	Paganism	457 B.C.-A.D. 1843	Begin Together	457 B.C.-A.D. 33	27-33	End	P-G-R	Papacy	Papacy	538-179			

Ezen az alapon mérlegelve, az Ó- és Újvilágban felismerték, hogy a zsidók számára lemetezett 70 hét-év, ugyanúgy, mint a 2300 év első része és a hosszabb időszak azonos időben, Kr.e. 457-ben kezdődött. A fő eltérés a 2300 év végén megtörténő eseményekre való várakozás természetében volt. Sokan őszinte örömmel várták azt a határpontot, ami bevezet egy lelki győzelmet, világ-megtérést és egyetemes békekorszakot a második advent előtt.

Azonban korszakról-korszakra éveken keresztül az értelmezők azt tartották, hogy a 2300 év vezetne el a második adventhez, éppen úgy hitték általánosságban a milleriták is. Hasonlóan, mint a legtöbb értelmező, a milleriták is először Kr.u. 33-ra helyezték a keresztre feszítést, a hetvenedik hét végére. Azonban másokhoz hasonlóan előbbre hozták átdolgozott álláspontjuk szerint a hetedik-hónap mozgalomban, és Kr.u. 31-ben, a prófétikus hét „középére” helyezték a keresztre feszítést.

Volt egy példátlan azonosság az 1260, 1290 és az 1335 évek millerita keltezésében. De itt is volt minden álláspontja számos előzménye. És a pogányok „hét idejét” már az Óvilági Advent Ébredés idején is tanították, mely szerint az 677-től Kr.u. 1843/4-ig tartott.

Ezért logikailag arra a következtetésére jutottak, hogy a milleriták által fenntartott proféciai állásfoglalások semmilyen értelemben nem tőlük eredtek. Sem forradalmi, sem szokatlan újításaik nem voltak, bár ők a magas rangú és igazhitű elődeik megbecsült és elismert társaságával voltak kapcsolatban a különböző történelmi közösségekben.

jókora csoport Portlandban, Maine környékén. Idővel ez a három csoport és a tanítások egyesültek.

JELENÉSEK: VEZETŐ POZÍCIÓBAN LÉVŐ LEGJELENTŐSEBB

No.	Page	Name	Denom.	REVELATION 2 & 3		REVELATION 6 & 7		REVELATION 8 & 9		
				7 Churches	Specifications	4 Horses	6th Seal	4 Trumpets	5th Trumpet	5 Months
1	469	Miller, William	Bapt.	True Ch.	Covers Chr. Era	Corrupt Ch.	(Chr. Era)	Barbarians	Turks	1298-1448
2	528	Litch, Josiah	Meth.	Churches	-----	Standard	Positions	Barbarians	Turks	1299-1449
3	533	Fitch, Charles	Presby.	True Ch.	Covers Chr. Era	-----	-----	Barbarians	Turks	1299-1449
4	549	Himes, Joshua V.	Chr.	Covers Chr. Era	Last Epoch	-----	-----	-----	-----	-----
5	569	Ward, Henry Dana	Epis.	7 States	Laodicea—Last	-----	-----	-----	-----	-----
6	576	Jones, Henry	Cong.	-----	-----	Follows Mede	100-350	From A.D.	350 to End	612-762
7	723	Anonymous Chart 1840	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
8	725	"Midnight Cry" Chart 1843	-----	-----	-----	Follows Mede	-----	-----	Barbarians	Mohamm.
9	730	"1843" Broadside	-----	-----	-----	-----	Since Fr. Rev.	Barbarians	Mohamm.	1299-1449
10	733	"1843" Chart (Fitch)	-----	-----	-----	Developing	Apostasy	Barbarians	Mohamm.	1299-1449
11	631	Bliss, Sylvester	Cong.	7 Epochs	-----	-----	-----	Barbarians	Turks	1299-1449
12	632	Southard, Nathan	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
13	633	Fleming, Lorenzo D.	Chr.	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
14	635	Hutchinson, Richard	Wesleyan	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
15	637	Hale, Apollis	Meth.	-----	-----	-----	-----	(Barbarians)	Turks	1299-1449
16	665	Cole, Timothy	Chr.	-----	-----	-----	-----	Barbarians	-----	-----
17	666	Cook, John B.	Bapt.	-----	-----	-----	-----	Barbarians	-----	-----
18	670	Bernard, David	Bapt.	-----	-----	-----	-----	Barbarians	-----	-----
19	671	Hawley, Silas	Cong.	-----	-----	-----	-----	Barbarians	Mohamm.	1299-1449
20	676	Galusha, Elon	Bapt.	-----	Laodicea—Last	-----	-----	Barbarians	Mohamm.	1299-1449
21	700	Russell, Philemon R.	Chr.	-----	-----	-----	-----	Barbarians	Mohamm.	1299-1449
22	708	Hervey, N.	Chr.	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
23	653	Preble, T. M.	F. W. Bapt.	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
24	804	Storrs, George	Meth.	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
25	545	Bates, Joseph	Chr.	-----	-----	-----	-----	Barbarians	Turks	1299-1449
26	763	Robinson, D. I.	Meth.	-----	-----	-----	-----	Barbarians	Turks	1299-1449
27	815	White, James	Chr.	-----	-----	-----	-----	Barbarians	Turks	1299-1449
28	716	Gunner, Frederic	-----	-----	-----	Standard	Positions	Barbarians	Turks	1299-1449
29	714	Winter, Robert	Meth.	-----	-----	-----	-----	Barbarians	Turks	1299-1449
30	715	Dealtry, Charles	-----	-----	Covers Chr Era	Cover Christian Era	-----	Barbarians	Turks	1299-1449
31	627	Hersey, Lewis	-----	-----	-----	-----	-----	Barbarians	Turks	1299-1449

A Jelenések könyvének millerita magyarázata sokkal vázlatosabb és hiányosabb, mint a Dániel könyvére vonatkozó különböző prófécia-magyarázatok. Volt néhány nézetkülönbség az értelmezésben, azonban inkább azok néhány magyarázat részletezésének elmulasztása miatt történtek. Volt a Jelenések könyvének 31 jelentősebb millerita értelmezője, ehhez képest a dánieli próféciákra 45. Csak egy fél tucat értelmező foglalkozik a hét gyülekezettel, de ezek mind azt javasolják, hogy azonosítsák be az igaz egyházat az egész korszakokon át, mint ahogy Laodiceát is azonosítják az utolsó korszakkal. A többiek ezt nyilván magától értetődőnek vették, és nem dolgozták ki.

A hét pecsét ábrázolta a hitehagyás vagy korrupció kifejlődését az egyházban ugyanezen időszak alatt.

De a többség érdeklődött a hét trombita iránt, és kivétel nélkül az első négyet a barbároknak a Nyugat Római Birodalomba való beözönlésének tekintették. Az ötödiket a prófétikus öt hónapig vagyis 150 évig tartó szaracén csapásra alkalmazták 1249-től 1449-ig, és a hatodikot a 391 évig tartó mohamedán török uralomra („óra, napra, hónapra és évre” Jel.9:15.) 1449-től 1840 augusztusig.

E három fő tanítás – a szombat, a szentély és a Prófétaág Lelke - a régi, alapvető, megalapozott és sarkalatos evangéliumi álláspontok, valamint az egyedül Krisztusban elnyert halhatatlanság és az alapvető adventista tanítások a második adventről és a bibliai próféciákról – képezték egy új teológiai rendszer kialakulásának az alapját, kiegyensúlyozott és a Szentírást hangsúlyozó formában. Lassan a szombattartó adventisták hittételeinek vázlata végleges formát kapott.

MILLERITA ÉRTELMEZŐK (1830-1844) Lásd: Dániel előző táblázatát

REVELATION 8 & 9			REVELATION 11					REVELATION 12			
6th Trumpet	Hr.-Dy.-Mo.-Yr.	7th Trumpet	2 Witnesses	1260 Days	3 1/2 Days	Earthquake	10th of City	Woman	Child	Dragon	1260 Days 3 1/2 Times
Ott. Turks	1448-1839	Bet. 1839-1843	2 Tests.	538-1798	1793-1796	Fr. Rev.	France	True Ch.	Christ	Pagan R.	538-1798
Ott. Turks	1449-1840	Impending	O-N Tests.	538-1798	1792-1796	Fr. Rev.	France	Church	Christ	Imp. R.	538-1798
Ott. Turks	1449-1840	Turks Dried Up	O-N Tests.	538-1798	_____	Fr. Rev.	France	True Ch.	Christ	Pagan R.	538-1798
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Turks	1281-1672	Blast of Archangel	_____	(538-1798)	_____	_____	_____	_____	_____	Rome	_____
Turks	1449-1840	Kgdm. of God Est.	2 Tests.	538-1798	_____	_____	_____	Church	_____	Pagan R.	538-1798
Turks	1449-1840	_____	O-N Tests.	538-1798	_____	Fr. Rev.	France	Church	Christ	Pagan R.	538-1798
Turks (Turks)	(1449-1840)	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	O-N Tests.	538-1798	_____	_____	_____	_____	_____	_____	538-1798
_____	_____	_____	O-N Tests.	538-1798	_____	_____	_____	_____	_____	_____	538-1798
_____	_____	_____	O-N Tests.	538-1798	_____	_____	_____	Church	Christ	Pagan R.	538-1798
Turks	1449-1840	Mystery Finished	_____	538-1798	_____	_____	_____	Church	_____	_____	538-1798
Ott. Turks	1449-1840	_____	O-N Tests.	538-1798	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Turks	1449-1840	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Ott. Turks	1449-1840	_____	O-N Tests.	538-1798	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	1453-1843	Harvest of World	O-N Tests.	538-1798	_____	Fr. Rev.	France	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	2 Tests.	538-1798	1793-1796	Fr. Rev.	France	True Ch.	_____	_____	_____
Ott. Turks	1449-1840	_____	2 Tests.	538-1798	_____	_____	_____	True Ch.	Christ	Pagan R.	538-1798
Ott. Turks	1449-1840	_____	2 Tests.	538-1798	_____	_____	_____	True Ch.	Christ	Pagan R.	538-1798
_____	_____	_____	O-N Tests.	538-1798	_____	_____	_____	True Ch.	Christ	_____	538-1798
Turks	1449-1840	_____	O-N Tests.	538-1798	_____	Fr. Rev.	France	True Ch.	Christ	Pagan R.	538-1798
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Turks	1449-1840	World's End	O-N Tests.	538-1798	_____	_____	_____	Standard Positions	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____

A Két Tanúbizonyásgról szinte azonos volt a meggyőződés, hogy ezek az Ó- és Újszövetség, egyöntetűen elfogadott 1260 nap-évig 538-tól 1798-ig (párhuzamosan a pápai időszakkal) és a Két Tanúbizonyás vagy Testamentumok 3 és fél prófétikus napig tartó megöléséig 1793-tól 1796-ig. A Jelenések 11. földrengése volt a francia forradalom és a város tized része Franciaország.

Hasonlóan nagy volt az egyetértés a Jelenések 12. jelképes ábrázolásában. Az asszony a tiszta egyházat jelképezte, és várakozáson felül a gyermeket Krisztusnak jelölték meg. A sárkány mindig a pogány Róma volt, a 3 és fél éves időszak 1260 napjával, 538-tól 1798-ig tartott. Mindebben feltűnő hasonlóságot mutat az ezt megelőző Óvilági Ébredés (lásd: III. kötet), és az ellen-reformáció, reformáció és reformáció utáni időszak sok legnagyobb magyarázójával, éppúgy, mint az ősegyház előző sötét korszakának néhány értelmezőjével.

Meggyőződések kikristályosodtak, amikor 1846 és 1847-ben a különböző vezetők kezdték kiadni nézetüket, Hiram Edson. R. L. Grosier és F. B. Hahn, Joseph Bates, James White és Ellen Harmon írásaiban.

Amikor ezen vélemények egybeolvasztása megtörtént, és Edson követőinek a szentélyről vallott nézete és Bates-nek a hetedik napi szombatról való nézete kezdett összeállni, még nyoma sem volt egy szervezetnek, még kevésbé egy kialakuló felekezetnek.

JELENÉSEK: A LEGJELENTŐSEBB VEZETŐ POZÍCIÓBAN LÉVŐ

(Continued from previous opening)

No.	Page	Name	REVELATION 13							REVELATION 14	
			1st Beast	7 Heads	10 Horns	42 Months	2d Beast	Image	666	1st Angel	2d Angel
1	469	Miller, William	Civil R.	Forms Govt.	10 Kgds.	538-1798	Eccl. R.	Pagan R.	Years 158 B.C.-A.D. 508	Advent	Message
2	528	Litch, Josiah	Papacy	Forms Govt.	10 Kgds.	538-1798	Buonapart Govt.	Likeness	Latin Kgdm.	Progressive	
3	533	Fitch, Charles	Papacy		10 Kgds.	538-1798			168 B.C.-A.D. 508		"Come Out"
4	549	Himes, Joshua V.							158 B.C.-A.D. 508		Babylon's Fall
5	569	Ward, Henry Dana	Papacy						Yrs. (Pagan R.)		
6	576	Jones, Henry									
7	723	Anonymous Chart 1840									
8	725	"Midnight Cry" Chart 1843									
9	730	"1843" Broadside	Papal R.				Infidel Fr.	(2 Horns Fr & Ital)	158 B.C.-A.D. 508		
10	733	"1843" Chart (Fitch)	Papal R.			538-1798					
11	631	Bliss, Sylvester	Papal R.	Forms Govt.	10 Kgds.	538-1798					
12	632	Southard, Nathan									
13	633	Fleming, Lorenzo D.	Papacy	Forms Govt.		538-1798				Flying	
14	635	Hutchinson, Richard	Papacy	Forms Govt.	10 Kgds.	538-1798	France			Flying	
15	637	Hale, Apollos									
16	665	Cole, Timothy	Standard	Positions		538-1798				Standard	Positions
17	666	Cook, John B.	Standard			538-1798				Standard	Positions
18	670	Bernard, David								Now	Flying
19	671	Hawley, Silas	Papacy			538-1798					
20	676	Calusha, Elon									
21	700	Russell, Philemon R.									
22	708	Hervey, N.									
23	653	Preble, T. M.	Papacy	Forms Govt.		538-1798					
24	804	Storrs, George									
25	545	Bates, Joseph	Papacy			538-1798				Now	Flying
26	763	Robinson, D. I.								Flying	
27	815	White, James	Papacy			538-1798					
28	716	Gunner, Frederic	Papacy		10 Kgds.	538-1798				Standard	Positions
29	714	Winter, Robert	Papal R.		10 Div	538-1798					
30	715	Dealtry, Charles	Papal R.		10 Kgds.	538-1798					
31	627	Hersey, Lewis									

Folytatólagosan összefoglalva a millerita álláspontokat, azt látjuk, hogy a Jelenések 13. első fenevadát egyöntetűen elfogadják a pápaságnak, kivéve Millert, aki azt a pápaság világi szakaszának tekintette. A hét fej mindig Róma kormányzatának hét formája, a pápasággal, mint a hetedikkel. És kivétel nélkül a tíz szarvat európai királyságokra vagy tíz részére értelmezték a 42 hónappal 538-tól 1798-ig tartó időszakra. A második fenevadat illetően általános bizonytalanság vagy csend volt – nyilvánvalóan nem jött még el a bizonyosság vagy a pontos azonosítás ideje. És hasonlóan van a képpel is.

A 14. fejezet első anyaga változatlanul az emberiségnek, az ítélet órája üzenetének hirdetésére küldött hírnök az Ó- és Újvilágban egyaránt, amint azt kifejezetten Nagy Britanniában értelmezték. A második anyagot lassan értették meg, mivel arra szólít fel, hogy szakadjanak el a névleges „Babilontól”.

Egyhangúan érvényes a Jelenések 17. Babilonjára és asszonyára vonatkozó magyarázat. Kivétel nélkül Babilon volt azonosítva a pápasággal vagy a Római egyház anyjával. És kibővült, beleértve bizonyos protestáns „lányokat”, akik megtartották az anya-egyház jellegzetességeit. A tíz szarv Európának ugyanazon világi birodalmait, akik támogatják őt, a hetedik fej a pápaság.

Azonban, három egymástól független helyen, három különböző államban és egészen közel 1844-hez, e három különböző tanítás vált fő hitelvi kérdéssé egy jellegzetes szombatünneplő adventista mozgalomban, majd kiterjeszkedtek és érintkezésbe léptek egymással.

A következő lépés egy hat részes szombat-konferencia sorozat volt 1848-ban, melyen több százan vettek részt. Itt, ez a három megkülönböztető sajátosság a már kialakult helyzetben

(851)

MILLERITA ÉRTELMEZŐK (1830-1844)

REVELATION 17					REVELATION 18	REVELATION 20				
Woman	Babylon	Beast	10 Horns	7th Head	Babylon's Fall	1000 Years	Pre-Post-M.	1st Res.	2d Res.	Closing Events
Ch. of Rome	Papacy	R. Emp.	10 Kgdms.	Papal	Papal Destructions	Literal	Pre-M	Righteous	Wicked	2d Res; Ex. Judgment
Papacy	Papacy	_____	10 Kgdms.	_____	_____	Lit. Yrs.	Pre-M	Right.-Lit.	Wicked	_____
Papacy	{Prot. (B.'s Daugh.)}	_____	10 Kgdms.	_____	Initiates Call ('43)	Lit. Yrs.	Pre-M	Right.-Lit.	Wicked	2d Res.
Papacy	Papacy	_____	_____	_____	More Than Papacy	Literal	Pre-M	Literal	At Close	Battle for City
Papacy	Papacy	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Papacy	Papacy	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	Pre-M	Literal	At Close	_____
_____	Papacy	_____	_____	_____	_____	_____	Pre-M	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	Lit. Yrs.	Pre-M	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	Pre-M	_____	Literal	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Papacy	Papacy	_____	_____	_____	_____	_____	Pre-M	Literal	Literal	2d Res.
Papacy	Papacy	_____	_____	_____	_____	_____	Pre-M	Literal	Literal	2d Res.
Papacy	Papacy	_____	10 Kgdms.	_____	_____	_____	Pre-M	_____	Literal	2d Res.
Papacy	Papacy	_____	10 Kgdms.	_____	_____	_____	Pre-M	_____	Literal	2d Res.
Papacy	Papacy	_____	10 Kgdms.	_____	_____	_____	Pre-M	_____	Literal	_____

A Jelenések 18 fejezet a pápa bekövetkező bukásának az ábrázolása volt. És a Jelenések 20. volt az általános permillenniummal, a szó szerinti ezer évvel, kibővítve az első feltámadással (az igazaké) és a második feltámadással (a gonoszoké), a szent városért való harccal és az ítélet gonoszok feletti végrehajtásával.

Itt ismét jelentős magyarázatbeli hasonlóságot találunk a híres Óvilági Advent Ébredés magyarázóival és ellenállással, valójában a reformáció idejétől kezdve.

Itt megint arra a következtetésre kell jutnunk, hogy a milleráták nem képzelgős újítók vagy eretnekek voltak az értelmezésben. Inkább azt tartották és kijelentették, hogy a legtöbb ortodox magyarázat a Jelenésekről maradt fenn. Tanításainak összhangban kellett lenni a századokon át felépült megbízható kanonikus értelmezési szabályokkal. Egy ilyen feltétel szerint ők rendkívül megbízhatóak, józanok és ortodoxok voltak a Jelenések értelmezésében.

elkezdett hitben egyetlen egységes szervezetté kovácsolódni. És rövidesen kidolgozták az evangéliumi, hittételi és próféciai igazság teljes rendszerének lényegét, ahogy azt a Hetednap Adventisták az egész világon tartották.³⁰ Mindezeket, az itt rövid előzetesben felvázoltakat most részletesebben, és logikai sorrendben fogjuk követni.

JEGYZETEK

1. F.d. Nichol, *The Midnight Cry*, 274. o.
2. I. E. Jones kézzel írt levele Millernek, 1845. február 14.
3. Miller kézzel írt levele Himesnek, keltezetlen, de bizonyára 1845 elején.
4. Miller kézzel írt levele J. B. Cokk-nak, 1845. szeptember 16-án.

5. Lásd a 38. fejezetet.
6. A *Signs of the Times* vezércikke „The Closing Up of the Day of Grace”, 1840. augusztus 1. 69. o.; „Events to Succeed the Second Woe” *Signs of the Times*, 1840. augusztus 1. 70. o.
7. „Miller levelei-No.8.” *Signs of the Times*, 1840. szeptember 1. 81. o.
8. *The Advent Herald*, 1844. december 11. 142. o.
9. *I. m.* 1845. május 14. 106, 107.o.
10. A halálban és halhatatlanságban lévő tudatlanság tana egyedül Krisztus által, melyet számos millerita előadó tanított, volt a nyertes terület, de az Albany Konferencia kitért ezen vitapont elől, így egymásnak ugrasztva az összes pártot.
11. Amint azt George Wheeler javasolta, T.M. Preble, J. B. Cook és Joseph Bates, akik valamennyien nem régen fogadták el azt, valamint a Hetedik Napi Baptisták erőfeszítései, hogy befolyásolják az adventistákat, mint az a New Hampshirei Washingtonban történt.
12. Frank S. Mead, *Handbook of Denominations in the United States* (1951) 17, 18. o.; *Yearbook of American Churches* (1952) 13, 14. o.
13. Ellentétben a literalista nézettel szemben, az advent nem minden ember számára zárt le minden próbaidőt, hanem bejelentettek egy ezer éves időszakot, melyben a bűnöktől meg nem tisztult szívű tömegeket megtéríthetik.
14. Frank S. Mead, az idézett műben, 15, 16. o.; *Yearbook of American Churches* (1952) 13, 14. o.; *The American Church* (1953) 383-385. o.
15. *Wm. Miller's Apology and Defence*, 30, 31. o.
16. *I. m.* 27. o.
17. *I. m.* 33. o.; Miller mindig használta ezt a kifejezést „körülbelül az 1843 év”.
18. Miller levele Himes-nak, 1844. november 10, a *Midnight Cry*-ban, 1844. december 5. 180. o.
19. Egy ilyen Joseph Marsh által elhangzott aggódó vélemény, aki a Rochesteri Voice of Truth szerkesztője volt. Lásd: *The Voice of Truth and Glad Tidings*, 1845. május 21. 61, 62. o.
20. William Miller, „The Albany Conference” *Advent Herald*, 1845. június 4. 130. o.
21. *The Morning Watch*, 1845. április 24.
22. I. C. Wellcome, az idézett műben, 678. o.
23. Lásd: I. C. Wellcome, az idézett műben, 13-19. fejezet, beszámoló az advent keresztényekről; lásd még: *The Faith of Evangelical Adventists* (1868).
24. Idézet I. C. Wellcome-tól, az idézett műben 398. o.
25. Ezeket az új, és az ő prófétikus beleértéseiket a következő fejezetekben fogjuk megvizsgálni.
26. Ellen G. White, *Spiritual Gifts* II. kötet, 49. 50, 58, 62-64, 67, 68. o.; J. N. Loughborough, kézirat „Some Individual Experiences” 32, 33. o.
27. Lásd: LeRoy E. Froom, „Seventh-day Adventists” in *The American Church* (1953), 371-386. o.
28. Lásd: F Függelék
29. Az idézett szakaszok a Jelenések 14: 6-12. egymást követő három üzenete, belefoglalva az „örökkévaló evangélium” hirdetését, „az Isten ítéletének óráját”, a Teremtő Isten imáadását, a hitetlenség elleni figyelmeztetését és az „Isten parancsolatait és a Jézus hitét”. Egy másik felállításban „az Isten parancsolatai és a Jézus bizonyágtétele” (Jel. 12:17), ami János kijelentése szerint „a próféta-ság lelke” (Jel. 19:10)
30. Lásd: William A. Spicer, *Pioneer Days of the Advent Movement*, 4. fejezet.